

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Naprave za uboge.

Poglavitnije določbe postave za preskrbljevanje ubozih.

Ker je postava za ubožne zadeve od 12. macedija 1873 potrjena in po dež. zakoniku (V. štev. 19. l. 1873.) razglašena, se bo tudi skušala v življenje spraviti. Dasi smo prepričani, da pridejo po tej postavi ubožci iz dežja pod kap, kakor smo že pokazali, hočemo vendar postavo bralcem v prid ob kratkem posneti, da stvar poznajo in sami presodijo.

Prvi oddelek.

Splošna ravnila za javno preskrbljevanje ubozih.

1. Po §. 1. se imajo nekteri ubožci v stalno, drugi pa le v začasno preskrbljevanje sprejeti. Stalno se imajo preskrbljevati ubožci, ki si preužitka ali celo ne ali le deloma zamorejo prislužiti. Začasno dobivajo pomoči le domači ubožci, ki so zares potrebni, in to na toliko, na kolikor niso drugi ljudje, društva ali zasebne dobrodelne naprave po postavi dolžne za nje skrbeti.

2. Pravico do pomoči iz srenjske ubožne kase ima le tisti, ki si ni sam kriv ubožstva in pa bolniki, ki sami ne zamorejo stroškov za zdravlila in postrežbe. (§. 2.)

3. Če bi bil kdo prejemal pomoči, ktere mu ni bila treba, ker ima sam dovolj pripomočkov, je dolžen to srenjski ubožni kasi povrniti, dolžnost veže tudi dediče. — Isto tako so dolžni povračila tisti, kterim je pripadala dolžnost podpore, pa je niso izvrševali, razun če bi sami obožali bili. Povračila tirjati ima pravico ona blagajnica, ki je v enem in drugem primerljeju podpore dajala. (§. 3.)

Kdor iz javne blagajnice podporo prejema, mora po ukazu srenj. oskrbnikov po svojih zmožnostih delati, k delu se zamore tudi prisiliti, ako le delati more. (§. 4.)

4. Tisti, ki imajo upravo ubožnic v rokah, imajo pravico svojim ubožnicam predpisovati hišni red in nalagati strahovalnih kazni. Zvrše-

vanje hišnega reda pripada njim ali od njih postavljenim službenikom. (§. 5.)

5. Kdor nagle pomoči potrebuje, se ne sme odpravljati k drugim za pomoč, če so tudi v to obvezani. (§. 6.)

Po §. 7. ne velja ta postava zasebni (privatni) dobrodelnosti, ampak le javni t. j. srenjski napravi za uboge. (Po tem takem zamorejo kot zasebne naprave za uboge obstajati tudi farne ubožnice.)

Drugi oddelek.

Javno preskrbljevanje ubozih.

I. V srenjah.

1. Vsaka krajna srenja mora za svoje ubožce skrbeti, za tiste namreč, ki imajo v njej domovinsko pravico. (§. 8.) Vnanjim gre pomoč le v nujnih potrebah (§. 18.), mora se pa to brž dotični tuji srenji, in če ta ni znana, polit. gosposki naznaniti (§. 19.) Srenja ima pravico terjati, da se ji podpora v nujni potrebi povrne (§. 20.) Če se je pomoč inostrancu naklonila, in povračila od vnanje države ni dobiti, ima srenja pravico, povračilo terjati iz dež. blagajnice štajerske (§. 21.) — Ker so se pa vsled srenj. postave od 17. marc. 1849 in od 2. maja 1864 §. 2. prejšnje samostalne (katastralne) srenje v eno politično srenjo zložile, smejo tudi zanaprej, posebno če je to pri zloženju bilo izrečeno, svoje ubožne naprave ali fonde in ustanove rabiti za svoje ubožce. Vrhovno upravo in nadzorstvo nad njihovim ubožnim premoženjem pa ima dotična krajna srenja, s katero so zložene (§. 12.)

Da srenje svojim dolžnostim proti ubogim zamorejo zadostovati, smejo nalagati občinskih doklad. (§. 8.) Če srenjski odbor v to privoli, se smejo ubožci tudi po hišah razvrstiti ter jim hrane in streho vsak dan druga da. Pre-nočišče jim gre tako, da so pred vremenskimi ne-zgodami varni. Ubogi posestniki so te dolžnosti prosti; drugi se zamorejo proti primerni užitnini

oprostiti. Kder ubožec hrane dobiva, mora tudi pri delu pomagati, če je za to. — Otroci pred dovršeno šolsko dobo, ubožci z nagnjusnimi boleznimi ali če pred njimi ni varno, se po hišah pošiljati ne smejo. (§. 13.)

2. Komur gre stalno preskrbljevanje, ima pravico do potrebne hrane, obleke, strehe in v bolezni zdravnikove pomoči, zdravila in postrežbe, za kar skrbi srenja, če ni kdo drugi dolžen za to skrbeti. Pri otrocih, ki so v preskrbljevanju, se mora tudi za vzrejo skrbeti. (§. 9.) Nasproti pa ima srenja pravico določiti, kakošna pomoč da ubožcu gre, in ubožec nema pravice tirjati, s katero stvarjo da se mu naj pomaga. Navadno se ne pomaga v denarjih, ampak s stvarmi, katerih ubožec ravno potrebuje. (§§. 10. 11.) Če srenja dolžnosti ne stori, ne more sicer ubožec pravde začet, marveč se mora pritožiti po srenjskem pritožnem teku (§. 11.), toraj zdaj (če se namreč po dež. zboru ravno sklenjene premembe srenjskega reda potrdijo) pri županu, od ktere gre pritožba na okr. glavarja.

3. Osebam, ki so še za delo, ne pripada podpora iz ubožne blagajnice (razun v nujni sili). Če se je bati, da bo kdo zanikarno zapravil svoje premoženje in tako sebe in svoje v siromaštvo pahnil, ter potem srenji nadleže delal, naj srenja po §. 273. obč. drž. zak. to sodnji naznani, da ga kot zapravljevca izreče in mu skrbnika postavi (§§. 14. 16.)

4. Vsaka srenja si mora vse pripraviti, kar je za preskrbljevanje njenih ubozih potrebno (§. 22.); v ta namen se pa sme tudi več srenj istega okrajnega zastopa združiti (§. 23.) V tem slučaju se morajo pogoditi med sebo: kako da se bodo stroški vkupnega preskrbljevanja ubozih našli, kako porabile ubožnice in ustanove, ki pripadajo eni ali drugi združenih srenj itd. Ta pogodba je po polit. okr. gosposki deželni vladi izročiti.

Stroški za ubožne zadeve v srenji se dobivajo: a) iz dohodkov od glavnice, ki se srenji za uboge sporoči, in iz dohodkov od dobrodelnih vstanov v srenji; b) iz daril in sporočil, ki so se za uboge v srenji napravile; c) iz postavnih prihodkov in d) iz dobrovoljnih prineskov (§. 24.) Med postavne prihodke srenjske ubožne denarnice spada:

a) enprocentni davek od premakljivih in nepremakljivih stvari, ki se po prostovoljni javni dražbi prodavajo;

b) zneski, ki se po kazenskih in drugih postavah ubožnemu zavodu prisojajo; slednjič tudi globe (Strafbeträge), ki so se dosle župnijskemu zavodu za uboge ali pa deželnemu zavodu za obdelovanje zemljišč oddajale (§. 30.)

Dobrovoljni prineski so nabire, ktere zamore srenja po §. 32. napraviti, toda le tako, da se nihče ne sme siliti. —

Dobro je pomniti, da to vse velja edino le za srenjske ubožne naprave, ne pa za farne;

zatorej tudi postava veleva, da, če s temi dohodki srenja ne shaja, skrbi za ostanek tako, kakor za srenjske potrebe.

Vsi ti dohodki se stekajo v ubožno kaso, ki ima svojo posebno upravo, ter se mora vsako leto o stanju ubožne blagajnice prav tako račun napraviti, kakor zastran srenjskih stroškov (§. 25.). Vse, kar se le sploh „za uboge“, „za ubožni fond“ itd. sporoči in nema bolj določenega namena, pripada srenjski kasi za uboge (§. 26.)

Iz tega pa sledi, da je treba paziti, kadar se sporočila delajo, komu da namreč kdo kaj sporočiti hoče: farnim (župnijskim) ali pa srenjskim ubožcem? Če ni v sporočilu naravno izrečeno, da je kaj župnijskemu zavodu za uboge namenjeno, gre to v srenjsko blagajnico za uboge.

5. Še drugih dohodkov zamore srenjski zastop za ubožno blagajnico najti, ako n. pr. za podeljenje domovinske ali občanske pravice (Bürgerrecht), kakor tudi ob posebnih svečanostih in prigodkih davek za ubožno blagajnico naloži (§. 31.) Drugi odstavek tega §. je prav nevaren, ker zamorejo liberalni srenjski zastopi marsikterih sitnob cerkvenim zastopnikom delati.

Beračenje se ima ubraniti in srenje so dolžne po policijskih predpisih berače odganjati. Če se srenjčan na beračenju zasači, je brz stan njegovega premoženja pregledati in po tem po tej postavi z njim ravnati. S tujimi berači je po postavi postopati (§. 33.) — Ktera srenja se tega ne drži in drugim srenjam stroškov dela, ker svojih ubožcev ne preskrbuje ali beračem potuho daje, je dolžna dotičnim poškodovanim srenjam stroške povrniti. To odločijo na pritožbo politične oblastnije (§. 34.)

Da §. 29. naravnoč farne ubožnice izjema in za nje posebnih predpisov obeta, smo že v prvem članku pokazali.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Ali je dobro in koristno, deteljo strnišnico v onem letu, v katerem se je bila posejala, popasti?

Pridelek raznih deteljnih plemen je v raznih krajih po raznih vremenskih razmerah zelo različen. V toplejših krajih našega cesarstva daje detelja že prvo leto precej obilno košnjo, potem pa še prav dobro pašo. V hladnejših krajih košnja popolnoma odpade in še paša ni kaj prida.

O tem pa, ali se sme detelja strnišnica popasti, so misli kmetovalcev različne, in toraj ne bode odveč, o tem prašanju nekoliko natančneje spregovoriti.

Znano je, da navadna detelja daje glavni pridelek v drugem letu; mora se toraj posebno na to odgovoriti: ali paša na detelji strnišnici v

prvem letu glavnemu pridelku drugega leta koristi ali škoduje?

Da se more na to prašanje pravi odgovor dobiti, je treba pri naravi te rastline začeti.

Mlada detelja je posebno v začetku kaj nježna rastlina; korenine so tanke in nadzemeljni del obstaja iz glavnega debla in k njemu spadajočih listov. —

Na stanje rastline v jeseni je toraj od velikega upliva, ali je bila detelja med katero drugo žito posejana, med katero in kako gosto i. t. d.? Ker je pa pravilo in navada, da se detelja med drugo žito seje, toraj o čisti njeni setvi ne bomo govorili. —

Če je bila detelja med rž ali ječmen, med oves ali kaj drugega vsejana, je na tem veliko ležeče, ali je to žito gosto ali redko stalo, ali je bilo visoko in bohotno, ali nizko in slabo.

Kakor so tedaj bile te razmere in kakoršno je bilo vreme, po tem se tudi stanje detelje ravna, potem ko se je žito, med katero je bila posejana, poželo. Vrh tega je tudi še mnogo ležeče na zemlji, potem ko se je žito iz njive spravilo. Če je zemlja rahla in rastline deteljne še nježne, se more po paši res velika škoda napraviti, ker se rastlinice izdirajo in poteptajo. Če je pa detelja že močna in zemlja kakor gre trdna, se more s tem, da se detelja pusti rasti, to je, če se ne popase, deteljnemu pridelku veliko škodovati, kajti v tem slučaju rastejo stebela daljša in daljša, večsih celó do cvetja, in stebelni popki in postranske vejice se ne nasadijo. Če se pa detelja o pravem času in na pravi način popase, se nasad stebelnih popkov in postranskih vejic pospeši in je toraj priporočati. S tem, da se glavno steblo odstrani, se sok primora v listnih kotičih nove popke poganjati, in v jednaki meri se tudi koreninski popki zarezajo. Če se toraj gnanje stebela na viš prepredi in sicer večkrat in o pravem času, se že jeseni deteljna rastlina kolikor mogoče popolnoma obraste, t. j. koreninski vrat obda veliko število na vse strani rastočih koreninic, in rastlina je obvarovana, da ne pozebe, in ko spomladi na novo požene, je deteljna njiva gosta, prazni prostori, ki jih je žito, med katero je bila detelja posejana, naredilo, kolikor mogoče izpolnjeni, in plevel se ne more na njih zarezati.

Če se pa detelja jeseni ne popase, in je vrh tega v prav bohotnem stanju in se je le enkrat pokosila, se v drugem letu ne bode nikdar tako gosto in široko zarasla.

Iz vsega tega pridemo toraj da sklepa, da je koristno in dobro, deteljo v prvem letu popasti, ako se to o pravem času in na pravi način zgodi.

Kar zadeva pravi čas, se naj ne začne prejšnji, nego da so se rastlinice že do dobrega razvile in da je zemlja do prave trdnosti prišla. Po tem je treba še na to gledati, da ovce deteljišča preveč ne popasejo in ne ostanejo tako dolgo na

njem, da je že popolnoma golo. Potem se mora njiva po prvi paši tako dolgo pustiti pri miru, da se nove postranske vejice popolnoma razvijejo. Slednjič se ne sme živina tako dolgo na njo zaganjati, da brž po zadnji paši mraz nastopi. Rane odgriznenih stebel se morajo pred nastopom prvega mraza zaceliti.

Ovčarji seveda niso ljudje, od katerih se more razumna paša na deteljiščih pričakovati; navadno ne prašajo dosti po koristi posestnikovi, ampak le po lastni. Zato se tako pogosto po žetvi nahajajo deteljišča s hlevnim gnojem potrošena, pod katerim se detelja bohotno razvija, kar pa ji posebno pri mnogem in velikem snegu po zimi več škoduje, kakor koristi. Treba je toraj na ovčjo pašo več pozornosti obračati, kajti krivo porabljena vso korist v škodo preobrača.

(„Pr. Ldw.“)

Gospodarske skušnje.

Požlahtnovanje češpelj.

Navadno se domače češplje ne požlahtnujejo in za daljno nasajanje le koreninski izrastki rabijo. Izvrstni in dalječ po svetu znani sadjerejec dr. Lukas je pa poskusil češplje tudi požlahtnovati in sicer s cepiči od navadne domače češplje. Tako požlahtnjena drevesa bolj bujno rasejo, pa tudi debelejši in okusnejši sad prinašajo. Morda hoče kdo naših častitih bralcev to skušnjo napraviti.

(„P. Ldw.“)

Prost in lahek pomoček zoper mrčes.

Neki vrtnar, ktereга hiša je podgan in miši vsa živa bila, je svojo klet trgovcu v najem prepuštil, ki je v nji skladišče za petrolej imel. Kmalu so podgan in miši zginole, odkar je bil petrolej v kleti. Tako je vrtnar tudi začel grêde po vrtu z vodo polivati, ktera je stala v sodih, v katerih se je petrolej prej branjeval. In res so v kratkem vsi polži iz sočivja preminoli. Pozneje je z vodo nekoliko petroleja pomešal in v svoje veselje videl, kako so ogerci, gosence in drugi taki škodljivci iz vrta preminjevali. Skušnja ni draga. —

Žiške iz žitnice spraviš, ako obesiš v bližnjavi kako ovčjo kožo. Žiški se preselijo v krzno, ktero se potem pazljivo vzame, potem na dvorišču kokošim iztepe, zopet na prejšnje mesto obesi in v kratkem zopet iztepe.

Štajerski dež. zbor.

XVI. seja 13. okt. Poslanec Bärnfeind vpraša vlado, kaj da misli storiti, da ne bodo hranilnice v prihodnje od vloženih denarjev več dajale v trgovino bankam in drugim denarnim zavodom, kakor je po štatutih dovoljeno. Posla-

nec poveda, da je vsled denarnega poloma več štajerskih hranilnic, med temi tudi ena na gornjem Štajerskem veliko zgubila, ker so denarni zavodi, pri katerih so hranilnice s svojimi velikimi vlogami dobička pričakovale, naenkrat sapo zgubili in na kant prišli. Zneski, ki jih je marsiktera hranilnica banki v trgovino izročila, presejali so po desetkrat rezervni fond, kar bi po statutih ne smelo biti. Ker so v tem oziru pol. gosposke svojo dolžnost zanemarjale in na hranilnice premalo pazile, zato stavi dvojje vprašanje do vlade.

Graškemu srenj. zastopu se dovoli, da sme za 184.000 gld. vrednostnih reči državi dati v zastavo za to, da prevzame pobiranje vžitnine. — Postava zastran lovskega počitka se odloži dotle, da dež. odbor obstoječe predpise gledé cennitve in povračila divjaških škod pregleda in v prihodnjem zasedanju poroča. —

Potrdi se sklep računov od leta 1873. Dohodkov bilo je za 4 mil. in 752.126 gld., stroškov bilo je za 4 mil. 573.266 gld., toraj je ostalo v kasi 178.890 gld. Sklene se prošnja do vlade, da ne tirja od dežele več kot 200.000 gld. za to, da tehniko v svojo upravo prevzame, kakor se je tudi v drž. zboru v preteklem zasedanju odločilo, da je to za štajersko deželo, ki toliko za šole stori, celó zadosti. Tem bolj se je čuditi, da vlada zdaj, 100.000 gld. več tirja. Navzoči minister Stremayr je pri glasovanju — zoper svoj predpis in za predlog odborov glasoval! — Mestni srenji celjski dovoli se pobiranje krajeerjev od najemščin na 5 let.

XVII. in poslednja seja 14. okt. Ker je že prej napovedano bilo, da je s 15. okt. zborovanja konec, je šla v tej seji stvar na vso sapo, in ker je premalo časa ostalo, je mnogo stvari nerešenih.

Pred vsem je deželni predsednik, žl. Kübeck, na več vprašanj odgovoril. — Na vprašanje Šnidričovo zastran zagrajenja savskega pobrezja, da se delo nadaljuje in bo na drugo leto dovršeno; na drugo vprašanje zastran ustanovljenja službe okr. zdravnik v Brežicah, da se vlada za to ravno pogaja, pa še ne ve vspeha. — Na vprašanje H.-Purgstalovo zastran vladnega nadzorovanja pri stavbah, da vlada za nerednosti ve in jih po postavi tudi kaznuje. —

Na vprašanje Hermana zastran v ravnanja Drave od Ptuja doli odgovori, da že leži načrt za to pri dež. odboru v potrjenje. — Na vprašanje Bärnfeinda zastran podaljšanja obroka za reklamacije proti cenilni tarifi odgovori, da vladi postava brani (?) podaljšanja pridobiti in da za Štajersko postave spremeniti treba ni. — Seidlna odpravi s tem, da bo vlada po najnovejši postavi od 25. maja t. l. štolpnino postavno uredila.

Vprašanje Bärnfeinda v prejšnji seji zastran ostrejšje uradne protipazbe pri hranilnicah se reši z obljubo, da hoče vlada skrbeti za to, da ostanejo hranilnice dobro delne naprave za ljudstvo. —

Potem poroča posl. dr. Lip o vstanovljenju živinozdravniške šole v Gradci ter dokaže, da edina šola na Dunaju ne zadostuje, marveč jih je več treba; da hoče dežela nekoliko stroškov prevzeti, da pa vlada premalo pomoči ponuja. Predlaga toraj, da se naj dež. odbor zastran vstanovitve živinozdravniške šole v Gradcu na državne stroške proti primerni deželni pomoči z vlado pogodi. Ob enem nasvetuje, da se ravnatelju podkovalnice in živinske zdravilnice letna plača od 800 gld. na 1800 počenši od 1. okt. 1874 poviša. — Po nekterih ugovorih se s prejmema oba predloga.

Amen zborovanju je bil sklep, da se primanjkljej deželnih stroškov za 1 mil. 805.061 gld. polovi po 38 procentni obkladi vsega direktnega davka z vsemi deželnimi dokladami vred.

Dopisi.

Iz mariborske okolice, koncem oktobra. (Cesarjev god, nedelje in prazniki so „Amtstagi“ kamških strahov. — Seidl „Armenvater“.) Zvedi slovensko ljudstvo, kako brezozirno se kamški strahovi ob cesarjevem godu, nedeljah in praznikih obnašajo. Svetli cesar obhajajo vsako leto 4. okt. svoj god, kateri je bil letos ravno na roženkransko nedeljo — na Marijin praznik. Ob cesarjevem godu, zlasti če pride na nedeljo, gredó zvesti državljani v cerkev za cesarja molit. Alj za to se kamški strahovi ne zmenijo, ampak napravijo na cesarjev god srenjski „Amtstag“. V petek 2. okt. je namreč kamški srenjski svetovalec in kramar g. Nace Nusterer po srenjskem beriču kamškega kovača gosp. Paka v srenjsko pisarno komandiral, da naj pride v nedeljo 4. okt. ob devetih zjutraj, ko se v Kameci pozna služba božja začne, v kancelijo povedat, koga da pod svojo streho ima. G. Seidl, prvi strah, takrat ravno ni doma bil, toraj je moral g. N. drugi strah „Vorladung“ pisati.

Ko pride nedelja — cesarjev god — ne gre pošteni Pak v pisarno, ampak v farno cerkev za cesarja molit. Da pa tudi kamškemu kramarju in purgarmajstru g. Seidlnu zadosti, popiše na listič ljudi, kateri v njegovem hramu prebivajo, pristavši opombico: „denes (ob devetih) je nedelja“ ter odpošlje listič na svoje mesto. Kljub vsemu temu dobi g. Pak pozneje od g. Seidlna samega nemško „Vorladung“, v kateri se je strah nagrozil, da bode kovača „zwangsweise“ (posiloma) pred se tiral, ako prihodnjo nedeljo 11. okt. ob 10. uri, ko je še v Kameci božja služba, v pisarno ne pride. Kovač zopet ne gre mislé: nedelja je božja in moja in ne Seidlnova. Brez dvoma bi vsak pošten državljan in dober kristjan tako ravnal, kakor g. Pak, kajti nema niti Seidl niti Nusterer pravice, siliti koga, da ob cesarjevem godu, ob nedeljah in praznikih namesto v kamško farno

cerkev, pa v srenjsko kancelijo gre in to tem manj, ker je bilo že zdavnaj v Kamci razglašeno, da je pri kamškem „rihtarju“ samo v tvorek in petek „Amtstag“ in ne tudi druge dneve.

Ali ni toraj gola resnica, kar vsi pametni ljudje trdijo, da Seidl v državnem in deželnem zboru katoliškega slovenskega ljudstva ne zastopa, ampak le brezverne liberalce in nemškutarje, ker verski čut naroda žali, kar liberalci in včasih tudi nemškutarji delajo. —

In kakor s poštenjaki ob nedeljah, dela S. kot „Armenvater“ z ubogimi. Kakor se je v štev. 42. „Gosp.“ poročalo, morali so g. župnik in drugi dobrotniki iz svojega denarjev dati, da so se ubogi m. oktobra obdarili, sicer bi bili morali prste silizati, ker je „Ormevoter“ S. ključ od ubožne kase seboj na Dunaj odnesel. Za mesec november je sicer ključ doma pustil, denarje pa — Bog si ga vedi kje — pozabil, kajti v kasi je le malo goldinarjev; tako so ubogi na Vseh Svetih dan na cedilu ostali!

Obresti ubožne glavnice mora g. S. imeti, ker si je prilastil plačilne pôle, v ktere se vzdignjene obresti vpisujejo.

Premoženje pripada ubogim kamške fare, toraj nema „Ormevoter“ do obresti druge pravice, kakor da jih redno prvi dan vsacega meseca ubogim razdeli. Da pa S. celó samovoljno s faro ubožno denarnico ravna, je proti postavi, ker še farni ubožni fondi niso srenjam izročeni, še sploh nič izročeno ni, kaj in kako da bode z njimi. — Srenjski možje in reveži v Kamci pa naj iz Seidlnove samovoljnosti posnamejo, kaj da jim je pričakovati, če bi ubožne kase takim županom v roke prišle!

Iz Gradca. (Podpiralno društvo slovanskih dijakov.) V saboto dné 31. okt. so imeli naši vseučiliščniki občén zbor, katerega je odbor za podpiralno zalogo „Slavjanskih dijakov v Gradei“ sklical. Došlo je študentov čudno malo. Bilo jih je samo 21 navzočih, akoravno jih je nad 150 v raznih fakultetah vpisanih. Predsedoval je zboru g. prof. dr. Krek, ki je bil dosedanjemu in ostane še tudi prihodnjemu odboru zaloge predsednik. Iz poročila tajnikovega omenjam le, da si je tudi preteklo leto odbor po vsi moči prizadeval, da bi zalogi mnogo podpornikov, dijaštvu pa zdatne pomoči zadobil. Posebno se je trudil v tem oziru g. predsednik sam ter je mnogobrojna pisma pisal znanim rodoljubom proseč jih za blagodušne doneske. Poslalo se je tudi 7 prošenj na dež. zборе. Kaki vspéh da je ves trud imel, nam jasno kažejo številk, katere je ob tej priliki blagajnik zaloge objavil. Vsi dohodki skupaj so za preteklo leto znašali 492 gold. 45 kr. — Od tega zneska pridjalo se je glavnici 202 gold. 3 kr., zaostanek pa se je med uboge dijake v mesečnih svotah po 25—30 gold. razdelil. —

Ako se pomisli, da je v prvem letu podpiralna zaloga Slavj. dijakov imela 1174 gld. 53 kr.

dohodkov, in da se je takrat 866 gld. 42 kr. vglavničiti moglo, se po teh številkah prav lahko meri število sedanjih dobrotnikov Slavjanskega dijaštva na tukajšnjem vseučilišču. Sicer so si dijaki sami krivi, da se jim sočutja če dalje bolj zmanjšujejo, in očitno se jim sme čestitati, da je že lani nekoliko prenaglih kričačev univerzi za vselej hrbet obrnilo. — Saj se je pa tudi že pri tem zboru kazalo, da je letos med dijaki več a vzajemnost in edinost kakor lani. Zborovalo se je lepo mirno ter so se enoglasno za odbornike za tekoče šolsko leto izvolili gg.: Šavnik, Krsnik, Lubec, Jezernik, Lilek in Zakrajšek. —

Kakor vse kaže, se smemo nadjati, da si bodo naši študentje po bolj premišljenem postopanju in pa z resno voljo gotovo zopet prejšnja sočutja pridobili, in potem tudi prošnje oskrbovalnega odbora za zalogo gotovo ne bodo več tako slabega vspeha imele, kakor lansko leto. K temu pomozí nam Bog! —

Pristavek uredništva. To je tudi naša prísrna želja, ki se bo spoznala, brž ko bode svet videl, da se gg. študenti pri volitvah ne zaganjajo več v boj za brezverske liberalce, ampak se pridno in vsestransko izobrazujejo in učijo, kar je njih prvi in poglavitni namen. Dokler se pa pri dijacih „omika“ v tem razodeva, da se lovijo po frazah veri in cerkvi sovražnega, državo spodjedajočega liberalizma in nevedno ljudstvo zoper duhovski stan šuntajo, kar spričujejo mnoge prežalostne skušnje, se bodo pomilovanja vrednim dijakom srea dobrotnikov vedno bolj zaperala. Bog daj toraj srečnega prevrata!

Iz Lembaha. (Letina.) V lembaški fari, kder slovito „pekersko vino“ raste je bilo branje koncem oktobra dokončano. Vreme je bilo ugodno in vino je prav dobro, blizo takošno kakor lani, samo pridelalo se je malo; oral poprek je dal po štrtinjak, po nekterih vinogradih sicer več, pa po nekterih še menje. Cena je dosti visoka; štrtinjak se prodaja od 110 do 130 fl. in črez, pa kupcev je malo.

Poljska letina pa je bila prav dobra, posebno ajda je jako obrodila, žita in pšenica srednje, krompir slabo, turšica in oves dobro, bela repa je semtertje zaostala, zelja in fižola imamo dovolj.

Iz Celja, 3. nov. (Kapunovgrad na prodaj). Kronika našega mesta pravi, da je l. 1780 Ignac Frey plem. Freydenfeld, doktor zdravilstva in okrožni fizikar, pismom od 30. nov. 1780 novo beneficijo ustanovil. Za to po njem imenovano Freydenfeldovo beneficijo je on 6000 gld. v denarjih vložil in je sporočil svoj „Kapunovgrad“, ki se je nekdaj Angerhof zval. — To beneficijo je napravil pobožni Freydenfeld, kakor v ustanovnem pismu sam pravi, v čast vsegamočnega Boga, brezmadežne Device Marije in vseh Svetnikov za to, da bi oni duhovnik, ki bo to beneficijo užival, vsak delavnik ob 10. uri, po nedeljah in praznikih pa ob 11. uri sv. mašo služil in pozno pri-

digo po praznikih imel“. — Vsled denarnega poloma l. 1815 nese unih 6000 gld. le še kakih 40 gld. obresti in v začetku prav dobra beneficija je tako slaba postala, da od nje ne more več beneficijati živeti; zato tudi dalje celjska kronika pravi, da so l. 1818 po škofovem dovoljenju 6. maja Freydenfeldovo beneficijo v tretjo celjsko kaplanijo spremenili. Zemljišče te beneficije so opatu prepustili s to pogodbo, da bo tretji kaplan od opata prejemal živež, kvartir in obresti od beneficijnega kapitala.

Zdajšnji g. opat bi omenjeni Kapunovgrad, kakor se čuje, rad prodal in je že preč. škofijstvu dotično prošnjo vložil. Veliko dobroto bi storil oni, ki bi poskrbel dobrotnikov, kateri bi to lepo posestvo za šolske sestre kupili, ako preč. konzistorij v prodajo privoli. Kraj je kakor nalašč za ta namen, zdrav in miren, ker zunaj mesta na prelepem griču. Šolske sestre bi lahko za majhno povračilo rejenke sprejemale, kajti razun hiše, ki bi se seveda čisto prenarediti morala, dobile bi za 9000 gld. *) še blizo 3 orale posestva tik lepega mestnega parka. —

Od Pesnice 3. nov. (V pojasnilo g. Badlnovega „Poslano“ v števil. 43. „Gosp.“) Kot resnicoljuben dopisnik zagotavljam, da se je g. Badl pri šolskem izpitu 10. sept. t. l. vedel kakti zvedenec in vodja izpita, ter v drugem razredu tudi sam nektera vprašanja stavil in celó odločeval predmete, iz katerih se naj vpraša. (Geografie und Geschichte.) —

Po končani skušnji se je krajni šolski svet zaradi povečanja šolskega poslojja posvetoval, ter po nekterih razgovorih sklenil, okrajnemu š. svetu naznaniti, zavoljo slabih letin že zdaj z zidanjem šole ne začeti. Kar se je v pričo in ne v pričo Badlna zaradi šole govorilo in nasvetovalo, ne more vse v zapisniku biti, toraj tudi navedenje onega zapisnika v „Poslanem“ ničesar ne dokazuje. Mi le obžalujemo nepremišljenost, s katero je g. Badl naš zapisnik, poslan okrajnemu š. svetu, okoli nosil in ga porabil v tako zmedeni zavezi v svoje opravičenje, kakor da bi se bili mi njemu zaljubo zoper resnicoljubnost „Gospodarjevega“ dopisnika podpisali. —

Eden v imenu več drugih udov šol. sveta. **Pristavek vredništva.** Želimo, da se z imenom enkrat oglasé vsi udje krajnega šol. sveta, ki so z gospodom dopisnikom enih misli, potem bo pravdi konec. Pogum velja!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Veliko hrupa bilo je pred vsemi Svetci na Dunaju zaradi pokopališča. Dunajski srenjski odbor je namreč napravil dalje zunaj mesta proti ogerski meji veliko, „centralno pokopališče“, na katerem bi se naj

vsil mrliči brez razločka vere pokopavali. Ker bi toraj imela na tem pokopališču po namenu liberalnih mestnih očetov vsa razlika med verstvi prenehati, niso hoteli dovoliti ne blagoslovljenja pokopališča niti ne križa katoličanom, katerih je ogromna večina na Dunaju. Ob enem so nameravali odpraviti vsa, dosle obstoječa pokopališča. — Liberalni srenjski zastop se je pa tako vrezal, da ga bo dolgo bolelo. Verniki raznih verstev so namreč pokazali, da imajo vendar še več verskega prepričanja kakor brezverski mestni očetje. Židovi so si brž kupili prostora za svoje mrliče; protestantje in razkolniki so ostali pri svojih dosedanjih pokopališčih, v katerih imajo zadosti prostora. V imenu katoličanov se je pa nadškofijstvo obrnulo do dež. vlade s pritožbo proti predrznosti srenjskega zastopa, in vlada je odločila, da se za katoličane ostali prostor blagoslovi in v njem znamenje sv. križa postavi, kar se je brez hrupa zgodilo ter je pokopališče zdaj z večine — katoliško, na veliko jezo brezverskih mestnih očetov. — In ker se v Avstriji skoro vsa politika okoli verskih vprašanj suče, smo tudi pred kritikarji opravičeni, da smo to stvar — v politični ogled dali. — O drž. zboru poročamo obširneje prihodnjič.

Česko. Kakor smo zadnjič rekli, tako se je zgodilo: veselje ustavakov, da so pri volitvah v drž. zbor trije mladočehi zmagali, o katerih so pričakovali, da pridejo v drž. zbor, — to veselje splavalo je po Donavi! Eden zmed njih, brž ko ne dr. Sladkovski, je namreč v „Nar. Listih“ odločno pregnal vse te sanjarije, češ, da prijatelj domovine kaj takega storiti ne more! — Začne se toraj komedija zopet od začetka: Prvosednik bo poklical 33 českih poslancev, da naj pridejo v drž. zbor; ti bodo rekli; Ne idemo! Prvosednik poreče in ustavaška garda temu pritrди, da so svoje mandate zgubili, in potem so zopet nove volitve, morebiti še to zimo — in tako dalje naprej! —

Ogersko. Dolgo pričakovane finančne postave novega ministra Ghyczy-a so prišle in poslanci so poslušali ministra tako tiho, da bi bil lahko čul miško tekati po zbornici, ako bi v njej miši bilo. In zvedli so — žalostno novico, da ima ogersko kraljestvo za prihodnje leto 27 milijonov primanjkljaja, in to kljub temu, da se je v raznih postavkah drž. proračuna za 7 mil. manj vzelo kakor je letos! Državne potrebščine znašajo 250 mil. in 302.896 gld.; dohodki so sešteti za 222 mil. in 816.918 gld. — Pogrešek misli minister dobiti iz 5procentne doklade k vsem obstoječim davkom, iz novih davkov, posebno iz potratnine (Luxussteuer), in drugih prihodnin. „Davki bodo trdi, pa so neogibni“, je rekel minister, in to pesnico pojó vsi ogerski listi. Sreča da imajo Hrvati vsled popravljene nagodbe z Magjari le pavšal vkupnih stroškov, sicer bi tudi Hrvatska plesala.

*) Je očitno predrago!

Vredn.

Vnanje države. Bolehnega grofa Arnim-a je pruska vlada — proti zastavi 100.000 tolarjev — iz zapora spustila, ker je preiskava na toliko dognana, da se ne more — Bismarku štrina več zamotati. Prošnjo, da bi se šel v Karlove Vari zdraviti, je pa vlada Arnimu — odrekla, ker je liberalna!

V Virzburgu je bila sodnijska obravnava proti Kullmanu, ki je pred $\frac{1}{4}$ letom po Bismarku ustrelil, pa ga ni do smrti zadel, kakor je želel. Obsojen je na 14 let ječe, in potem še v 10letno zgubo državljanskih pravic in policijsko nadzorstvo. Dosti ima! Najbolj veselo za katoličane je pa to, da tudi najostrejša preiskava po luteranskih sodnikih ni mogla stakniti nikaškošne sokrivnje katoličanov ali kat. društev s Kullmanom! Človeče je delalo samo iz sovraštva do Bismarka, preganjalca katoličanov!

Dné 29. okt. se je začel drž. zbor v Berlinu in cesar „belobradec“ je bral prestolni govor, ki ga je Bismark nacifral. Jedro dolgega govora je: Po pruski piščalki mora plesati vsa Nemčija, dá celó vsa Evropa! Toraj za vso Nemčijo ednako sodnijsko pravo in vojaštvo, pa vse pod pruskim načelništvom! Povsod se ima tudi deželna bramba po pruskem kopitu urediti. Da se pa poslanci preveč ne prestrašijo, obeta prestolni govor tudi — civilni zakon v srečni Nemčiji. Ob koncu zaročlja cesar s sabljo, rekoč: „Prijateljstvo z vladarji mogočnih držav nam je zastava miru; Nemčija je tudi zadosti namočna, da se ustavi natoleevanjju svoje politike, naj že pride od katere stranke si bodi!“ Vse države se toraj po Bismarkovi misli klanjajo pruski politiki; če pa ktera dvomi o pravičnosti te politike, je to le „stranka“, za katero ima Bismark — šibo pripravljeno! Sreča da Bog ne pušča drevesom, in tudi prusko-nemškimi ne v nebo rasti!

Razne stvari.

(Ljutomerska založnica.) Z odlokom slavne okrožne sodnije v Celju od 27. okt. t. l. št. 5394 je založniško društvo v Ljutomeru pod firmo: „Okrajna posojilnica v Ljutomeru“ registrirano kot društvo z „neomejeno zavezo“.

(Ljudska šola) za Leitersberg in Krčevin pri Mariboru se je dné 3. nov. z božjo službo začela. To je zdaj šola za same slovenske okoličane, ker je predmestna mladež v mestno nemško šolo povzeta. Prvoseđnik kr. šol. sveta omenjene ljudske šole je g. dr. Radaj, šolski ogleda g. učitelj Miklošič, v šol. svetu je tudi vrli narodni posestnik in župan g. Dovnik, potem ravnatelj šole in g. kateket. Ker je toraj šol. svet po večini naroden, je upati, da ne bo de edina nemščina v šoli se šopirila in pedagogika — po glavi plesala.

(Kolek pri časopisih) znaša za l. 1875 po državnemu proračunu 814.000 gld. Po tem, koliko

ga dajo posamesne dežele, vidi se tudi stan časopisja v njih. Dolenje-Avstrijsko daje 577.000 fl., gorenje-Avstrijsko 15.000, Solnograško 3000, Tirolsko in Predarlško 9000, Štajersko 40.000, Koroško 1000, Kranjsko 3000, Istrijsko 12.000, Dalmacija 1300, Česko 108.000, Moravsko 20.000, Šlezko 1600, Gališko 23.000, Bukovina samo 100 gld. — Zastran Kranjskega so „Novice“ neko mikavno skrivnost na dan spravile. Zračunile so namreč, da bi morali sami slovenski časniki plačati nad 4000 gld. na leto kolkovine. Ker je toraj za Kranjsko samo 3000 gld. v računu, menjka še celó pri slovenskih listih 1000 goldin., uradna „laibaherica“ itak kolkovine ne plačuje, pa prost je tudi liberalni „Tagblatt“, ki bi sam moral vsaj 1500 gld. na leto plačevati. „Dispositionsfond“ — pravijo „Novice“ — „ima različne poti, po katerih lahko v Ljubljano hodi“. Fein! —

(Počasen Lembržan.) Na dopis v „Gosp.“ od 24. septb. odgovarja brž ko ne učitelj sam v „Nar.“ dné 31. okt. ter sam sebi podkaja, g. kateketa pa ovaja, češ, da je zato proti šoli v Lembrgu, ker bi se rad truda znebil, krš. nauka v L. učit. hoditi. — Dopisnik v „Nar.“ ima kosmate ušesa ali pa kalne oči, ker je celó spregledal, kar je dopisnik v „Gosp.“ trdil. Trdil je, da se od g. kateketa ne more tirjati, da bi zastoj hodil v L., kder je šole toliko treba bilo kot petega kolesa na vozu. Kaj briga liberalnega učitelja, ki se v „Nar.“ umiva, češ, da ni nikdar govoril zoper krščanski nauk, ali imajo ljudje strošek za eno ali dve šoli!

(Celjski požigalec še živi.) Na praznik vseh Svetnikov ob 7. uri zvečer je zgorel veliki kozolec g. Karola Zime, st. pod sv. Jožefom z več 100 centi krme, in trdi se, da je bil gotovo po hudobiji zažgan.

(Novo ležiše premoga) so našli v varaždinski županiji v daljavi kakih 6 milj od štajerske meje pri Rogatu do Drenoveca. Premog je po preiskavi rudarskega svetovalca, g. viteza K. Hauerja na Dunaju, eden najboljših, ki so dozdej znani, in kakor se kaže, ga je tako obilo, da se bo kopanje prav splačalo.

(Spremembe v lavantinski škofiji.) Č. g. Ivan Nep. Simonič je imenovan za župnika v š. Janžu na dravsk. polji, č. g. Ivan Sparhakl za namestnika v š. Ožbaldu.

Poslano.

Po priporočanju „Slov. Gosp.“ *) so se rodoljubi vdeležili vstanovljenja „banke Slovenije“, ter so vzeli delnice, na katere bo zdaj treba 15% doplačati. Ker so pa mnogi zastran tega v zadregi

*) Priporočali smo jo, ker smo bili in smo še prepričani o veliki vrednosti denarnih zavodov, v domovini, v kateri se žalibog tuji zavodi pasejo ter nam denar iz domovine nosijo. Vredn.

in ne vedó, kaj bi storili, zato prosim, da slavno vredništvo „Slov. Gospodarja“ blagovoli na te le vprašanja odgovoriti:

1. Kdaj doteče obrok ali čas, v katerem se ima doplačilo storiti, da delnice ne zapadejo?*)

2. Kakošne nasledke bo imelo, če se do odločenega obroka doplačilo ne odraja? Ali je potem delnica popolnoma brez vrednosti in delničar tudi vse odgovornosti odvezan?**)

3. Ne bi li mogoče bilo, da se banka „Slovenija“ z drugo banko fuzionira, preden obrok za doplačevanje delnic preteče, ker bi potem marsikteri rajši doplačal?***)

Eden delničar v imenu mnogih.

*) V povabilu, katero je delničarjem (ali vsakemu, ne vemo) opravljeni svet banke dne 28. avg. t. l. razposlal, se naroča, da se naj polovica ali 15 gl. na akcijo do 20. septb., polovica pa do 20. decembra 1874 vplača. — V dunajskem listu „Vatld.“ šte. 275. od 7. okt. smo pa našli naznanilo: „Zavarovalna banka „Slovenija“ v Ljubljani naznanja, da pridejo akcije, na ktere se prvo doplačilo 20 gl. (?) položilo ni, po preteklem 15. novembru ob veljavo.“ — Nam se poslednje naznanilo poslalo ni in brali ga tudi nismo v nijednem slov. časopisu. Vredn.

**) Nasledek je ta, da po §. 7. bankinih pravil delničar, ki ne doplača, tudi to zgubi, kar je prvokrat vplačal, da toraj nja medčasni list nijedne vrednosti več nema. — Odgovornost delničarjev prestane le tedaj, ako društvo obstaja ali se v drugem društvu zatopi (fuzionira). Če pa ni ne eno ne drugo, marveč banka lik vidira, niso akcijonarji prosti, marveč se jim uradno naloži, koliko mora vsak doplačati, da imajo zavarovani zastavo. Vredn.

***) Prvič ni to tako hitro mogoče, drugič bi se pa vendar drznili dvomiti, da bi potem delničarji rajši doplačevali. Doplačajmo rajši zdaj, ko je društvo v domačih rokah, da bo zamoglo samostalno obstati! Gospodom, ki so zdaj v opravljenem svetu in v ravnateljstvu, smemo zaupati, da previdno, trezno in varéno ravnajo. V „Slovenca“ razglašenih je do črke P 235 delničarjev, ki so se odločili za doplačilo. Vseh delničarjev bilo je do meseca maja 1873 kakih 986. Od teh jih je že precej odmrlo; drugi in sicer ravno taki, ki imajo večje število delnic, se dozda niso oglasili, nekteri zmed njih doplačati ne morejo. Po tem takem ne bode polovica delničarjev doplačala. Kaj da misli v tem slučaju opravljeni svet storiti, nam ni znano. Vredn.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	70	4	60	4	60	4	40
Rži	3	60	3	40	4	—	3	—
Ječmena	3	60	3	—	2	80	2	70
Ovsa	2	30	1	90	2	30	1	90
Turšice (koruze) vagan .	3	60	3	—	3	50	2	60
Ajde	3	50	2	45	3	20	1	90
Prosa	3	80	3	—	3	20	—	—
Krompirja	1	90	1	60	2	—	1	50
Sena cent	1	80	2	—	1	20	1	0
Slame (v šopkih)	1	40	1	60	—	80	—	—
„ za steljo	—	80	1	—	—	40	—	—
Govedine funt	—	28	—	28	—	28	—	22
Teletine	—	32	—	30	—	30	—	24
Svinjetine	—	34	—	30	—	30	—	34
Slanine	—	34	—	38	—	48	—	28

Loterijne številke:
V Gradcu 31. oktobra 1874: 7 88 83 5 44
Prihodnje srečkanje: 14. novembra.

Vinska dražba.

12. novembra ob 10. uri se bode 24 polovnjakov cerkvenega vina od sv. Barbare in sv. Martina pri sv. Barbari blizo Vurberga prodajalo.

Vinska dražba.

Na Martinovo, 11. novemb. okoli 10. ure se bo v Š. Marjetski cerkveni kleti na Nebovi pri sv. Petru več polovnjakov letošnjega, prav dobrega vina s posodo vred dražbeno prodajalo.

Sv. Marjeta pri Pesnici 2. novemb. 1874.

Cerkv. predstojništvo.

Vinska dražba.

Na Ptujski gori se bo v ponedeljek 9. nov. t. l. predpoldne

kakih 17 šartinov

izvrstnega, do 28. okt. nabranega cerkvenega in župnijskega vina z imenitnih vrhov: sv. Barbare v Halozah, Domajne, Rodnega in š. Janškega vrha, proti gotovemu denarju po dražbi prodajalo.

Na Ptujski gori (Maria Neustift bei Pettau)

dne 2. nov. 1874.

Cerkveno predstojništvo.

Dražba cerkvenega vina.

V ponedeljek 9. novembra t. l. se bo v Lembahu ob 10. uri predpoldne **60 veder** letošnjega vina, ki je bilo med 26. in 30. oktobrom brano, s posodo vred po dražbi prodajalo.

Cerkveno predstojništvo v Lembahu.

Prodaja cerkvenega vina

pri sv. Petru blizo Maribora.

V ponedeljek 9. novembra predpoldne se bo **30 polovnjakov** letošnjega, pozno branega vina s posodo vred po dražbi prodalo.

Marko Glaser, čast. kanonik.

Ravnokar so na svetlo prišle 1—2

(v osmem natisu)

Dekliške bukve

od rajnega Jožefa Rozmana, knjiškega nadžupnika.

Dobivajo se po prejšnji ceni v Ljubljani pri M. Gerberju, v Celji pri J. Šmidu in v Konjicah pri J. Vohu, farnem namestniku.

1—2 Pri g. Anton Novaku,

bukvovezu v Mariboru

in čč. oo. Franciškanih v Mariboru se dobijo lističi za bratovščino živega roženkranca.